

Försvarsmaktens kompletteringar till budgetunderlaget för 2009

1. INLEDNING	3
1.1. BAKGRUND.....	3
1.2. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	3
1.3. GRUNDLÄGGANDE AVVÄGNINGAR	3
1.4. MILITÄRSTRATEGISK DIMENSIONERINGSGRUND.....	4
1.4.1. Behov av militär förmåga.....	6
1.5. OSÄKERHETER OCH ANTAGANDEN	6
2. KOSTNADSREDUCERINGAR OCH OMSTRUKTURERINGAR	7
2.1. LEDNINGSOMRÅDET	7
2.1.1. Förslag till åtgärder.....	7
2.1.2. Sammanfattning av ekonomi	9
2.2. LOGISTIKOMRÅDET.....	9
2.2.1. Förslag till åtgärder.....	9
2.2.2. Sammanfattning av ekonomi	10
2.3. GRUNDORGANISATIONEN	10
2.3.1. Förslag till åtgärder.....	11
2.3.2. Sammanfattning av ekonomi	13
3. BG 2011	13
3.1. ALTERNATIVA STRUKTURER.....	13
3.1.1. Alternativ 2 000 svenska soldater/sjömän.....	13
3.1.2. Alternativ 1 600 svenska soldater/sjömän.....	14
3.1.3. Alternativ 1 200 svenska soldater/sjömän.....	14
3.2. SAMMANFATTNING AV EKONOMI.....	14
4. FÖRSVARSMAKTENS BEHOV AV STÖD FRÅN ANDRA MYNDIGHETER	14
4.1. FORSKNING OCH UTVECKLING	15
4.1.1. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).....	15
4.1.2. Försvarshögskolan.....	16
4.1.3. Försvarets Materielverk (FMV).....	16
4.2. UNDERRÄTTELSETJÄNST.....	16
4.2.1. Försvarets radioanstalt (FRA).....	17
4.3. MARK, ANLÄGGNINGAR OCH LOKALER	17
4.3.1. Fortifikationsverket.....	17
4.4. MÖNSTRING OCH INSKRIVNING.....	18
4.4.1. Totalförsvarets pliktverk (Pliktverket).....	18
4.5. OFFICERSUTBILDNING VID FÖRSVARSHÖGSKOLAN.....	18
4.5.1. Försvarshögskolan (FHS).....	19
4.6. UTVECKLING, ANSKAFFNING OCH VIDMAKTHÅLLANDE AV MATERIEL	20
4.6.1. Försvarets materielverk (FMV).....	20
5. INSATSORGANISATION	20
5.1. FÖRSVARSMAKTENS FÖRSLAG	20
5.2. REDUCERINGAR	22
5.2.1. Reducerat förmågedjup.....	23
5.2.2. Reducerad förmågebredd.....	23
5.2.3. Förändrad struktur för insatsorganisationen.....	24

6.	FÖRSLAG TILL FINANSIERING PERIODEN 2009 TILL 2011.....	29
6.1.	STRUKTURELL OBALANS 2009.....	29
6.2.	UTVECKLING AV FÖRSVARSMAKTENS EKONOMISTYRNING	31
6.3.	FÖRSVARSFÖRVALTNINGSUTREDNINGEN (FFU).....	32
6.4.	EKONOMISK ÖVERSIKT AV FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG I KOMPLETTERING TILL BU 09/SR	32
6.5.	ANSLAGSTABELLER PERIODEN 2007-2011	32
6.5.1.	<i>Allmänt</i>	32
6.5.2.	<i>Plan för respektive anslag</i>	33
7.	ÖVRIGA KOMPLETTERINGAR.....	34
7.1.	MUST EGEN ANSLAGSPOST 6.1.X	34
7.2.	TILLGÅNG TILL ÄNDAMÅLSENLIG HELIKOPTERKAPACITET PÅ KORT OCH LÅNG SIKT.....	34
7.2.1.	<i>Försvarsmaktens behov av helikopterkapacitet</i>	34
7.2.2.	<i>Behov i förhållande till tillgång</i>	35
7.3.	NORDISKT SAMARBETE.....	35
7.3.1.	<i>Utgångspunkter</i>	35
7.3.2.	<i>Operativa förmågor</i>	36
7.3.3.	<i>Personaltjänst och utbildning</i>	37
7.3.4.	<i>Materiel och logistik</i>	37
7.3.5.	<i>Försvarsforskning</i>	38
8.	BEREDNING OCH BESLUT	38

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Regeringen har i *Planeringsanvisningar för komplettering av Försvarets budgetunderlag för 2009 samt direktiv för verksamhetens genomförande under 2008* (regeringsbeslut 7, 2008-04-10) beslutat att Försvaretsmakten senast den 15 maj 2008 skall lämna en komplettering till budgetunderlaget för 2009 och beslutat om vilken verksamhet, som oavsett anslagsnivåer, skall genomföras under 2008.

1.2. Ekonomiska förutsättningar

Av de ekonomiska förutsättningarna i planeringsanvisningarna framgår att inriktningen för anslagsomfördelning till anslaget 6.1 för 2008 är 170,5 mnkr och för 2009 ytterligare 130 mnkr från anslaget 6.2. Anslaget 6.2 reduceras med 650 mnkr från 2009 med anledning av de förslag som den så kallade genomförandegruppen avser lämna. De 130 mnkr som regeringen avser omfördela till anslaget 6.1. under 2009 föreslår Försvaretsmakten tillförs anslagsposten 6.1.1 för att öka Försvaretsmaktens möjligheter att delta i internationella fredsfrämjande insatser.

1.3. Grundläggande avvägningar

Genomfört arbete har utgått från regeringens planeringsanvisningar, Försvaretsmaktens budgetunderlag 2009 med särskilda redovisningar¹ och perspektivstudierapporten *Ett hållbart försvaret för framtida säkerhet*².

Försvaretsmakten dimensioneras med utgångspunkt från såväl omvärldsutveckling som Sveriges ambitioner att delta i internationell krishantering och de regionala och nationella behoven. Försvaretsmaktens uppgifter och de operativa behov dessa medför är i sin tur grunden för Försvaretsmaktens utformning avseende såväl användbarhet, tillgänglighet och mångsidighet som för förmågedjup, uthållighet och förmågebredd.

Den insatsorganisation som definierades i perspektivstudien utgör målbild. Den syftar till en högre tillgänglighet och användbarhet. Antalet förband minskar jämfört med idag. Sammantaget innebär detta förändringar inom personalförsörjning, lednings- och logistikområdet samt grundorganisationen. Även Försvaretsmaktens behov av stöd från myndigheter inom politikområdet det militära försvaret förändras.

För att innehålla ekonomisk ram under 2008 till 2009 och nå långsiktig balans mellan ambitioner, verksamhet och ekonomiska resurser krävs åtgärder i form av kostnadsreduceringar och ambitionssänkningar.

---

¹ HKV 2008-02-29, 23 383:64128

² HKV 2007-12-20, 23 382:63862

Arbetet har genomförts i tre steg:

1. I ett första steg har kostnadsreduceringar sökts inom lednings- och logistikområdet samt grundorganisation. Försvarens behov av stöd från myndigheter inom politikområdet det militära försvaret har definierats varvid den ledande principen har varit att dessa skall svara mot insatsorganisationens behov.
2. I ett andra steg har en översyn gjorts av insatsorganisationen i syfte att nå kostnadseffektiva lösningar.
3. I ett tredje steg har ambitionssänkningar avseende den operativa förmågan övervägts och definierats. I detta tredje steg har den vägledande principen varit att reducera den långsiktiga förmågan att kunna möta ett begränsat väpnat angrepp riktat mot Sverige (operativ förmåga III).

Förmåga att hävda territoriell integritet samt att kort- och långsiktigt kunna bidra till stabilitet och krishantering i vårt närområde finns i alla tre stegen. Förmåga att långsiktigt möta ett väpnat angrepp riktat mot Sverige är mycket begränsad och föreligger inte i steg tre.

1.4. Militärstrategisk dimensioneringsgrund

Försvarens dimensioneras med utgångspunkt från omvärldens utveckling och Sveriges ambitioner att svara mot de utmaningar som följer av den. Det innebär att grunden för Försvarens utveckling dels utgörs av behoven av militär förmåga till internationell krishantering och dels av behov av förmåga för att bidra till regional stabilitet och säkerhet liksom att tillgodose territoriell integritet och skydd av befolkning och viktiga samhällsfunktioner. Försvarens har i rapporten från Perspektivstudien³ beskrivit varför en sådan förmåga behövs och hur den bör vara utformad. En reduktion av förmåga utifrån den nivå som föreslås i perspektivstudien innebär långsiktiga risktagningar.

Den säkerhetspolitiska omvärldsutvecklingen och det vidgade säkerhetsbegreppet innebär att militära maktmedel har en delvis förändrad roll. Säkerhet bygger på gemensamma politiska, ekonomiska och militära åtgärder med en tyngdpunkt i förebyggande åtgärder.

I EU:s gemensamma säkerhetsstrategi har samtliga medlemsstater ställt sig bakom en samlad bedömning av de säkerhetspolitiska hoten och en strategi för att bemöta dessa. Den europeiska säkerhetsstrategin är central för den svenska säkerhetspolitiska utvecklingen och påverkar därför också Försvarens utveckling.

Säkerhetspolitiskt betingade hot med konsekvenser för Sverige finns eller kan komma att uppstå i alla geografiska arenor. Utmaningarna är transnationella till sin karaktär vilket innebär att händelseutvecklingar långt från Sverige snabbt kan få konsekvenser även nationellt. Försvarens behöver därför ha förmåga att möta sådana utmaningar genom att kunna agera i alla geografiska arenor inom ett brett spektrum av uppgifter.

---

³ HKV 2007-12-20, 23 382:63862, *Ett hållbart försvar för framtida säkerhet*, slutrapport från Perspektivstudien.

De största utmaningarna och riskerna för svensk och europeisk säkerhet finns idag på den globala arenan. Sönderfallande stater, olika former av extremism inklusive terrorism liksom intressekonflikter kring sinande naturresurser utgör exempel på säkerhetspolitiskt betingade hot. Andra är konflikter som på grund av ekonomiska skillnader och, på längre sikt, konsekvenser av klimatförändringarna. Svenska militära förband behöver kunna nyttjas förutom nationellt, för internationella säkerhetsfrämjande operationer, ibland på stora avstånd från Sverige under växlande och ibland mycket krävande omständigheter.

Även den strategiska och militära utvecklingen i vårt närområde förändras. EU:s och NATO:s utveckling, Rysslands ekonomiska framsteg och förhållande till EU samt de omfattande energitillgångarna i området medför att Nordeuropas strategiska betydelse ökar. Energi- och råvartillgångar, betydande handelsflöden samt utvecklingen i Ryssland är en väsentlig del av den strategiska dynamik, som påverkar Sverige och vårt närområde. De senaste årens politiska, ekonomiska samt försvars- och energirelaterade friktioner mellan Ryssland och främst dess grannländer men även med väst tyder på en mer offensiv rysk hållning till omvärlden i samband med en ökad vilja att främja ryska intressen. De militära satsningarna är omfattande och ökar den militära handlingsfriheten. Kvalificerade förband finns i dag i vårt närområde. Långsiktiga bedömningar om utvecklingen i Ryssland är i dag svårare att göra än för några år sedan, både vad avser den politiska och den militära utvecklingen. Försvarsmaktens bedömningar grundar sig på myndighetens långsiktiga omvärldsbedömande⁴ och avviker från Försvarsberedningens rapport ”säkerhet i samverkan”.⁵

Den strategiska och militära utvecklingen i vårt närområde omfattas således av en betydande dynamik. Risken för kriser som kan komma att medföra bruk av militära resurser kan inte uteslutas om inflytelserika aktörer skulle uppfatta hot mot sina vitala intressen. De militära operationer eller incidenter som inom överskådlig tid kan komma att påverka Sverige och svenska intressen bedöms dock vara av begränsad omfattning. Framtida militära kriser kan komma att utspela sig i en eller flera operativa dimensioner – på och under havsytan, i luften, på marken och inom informationsarenan.

Det är i dagsläget svårt att föreställa sig en framtida militär kris där Sverige utsätts för ett omfattande militärt hot från en stat vilket inte samtidigt berör andra stater i närområdet. Genom ett utökat europeiskt samarbete och samarbete med våra grannländer kan Försvarsmakten fortsatt utveckla förmågan att avhålla från och möta sådana hot. En förutsättning för en sådan utveckling är en trovärdig och allsidigt användbar nationell militär förmåga anpassad för att kunna utnyttjas globalt, i Europa samt på och i närheten av svenskt territorium. Ett utökat samarbete inom den gemensamma europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna och med våra nordiska grannländer bör därför avspeglas i Försvarsmaktens utformning.

---

⁴ HKV 2008-03-11 H/S 10 420:80776, MUST:s omvärldsbedömning 2008.

⁵ DS 2007:46

1.4.1. Behov av militär förmåga

Även om det direkta militära hotet mot Sverige idag är litet kommer den framtida säkerhetsmiljön att innehålla betydande risker och osäkerheter. Försvarsmakten behöver därför ha en mångsidig förmåga användbar för internationella säkerhetsskapande insatser som sker i komplexa och farliga miljöer, för stabilitetsoperationer i vårt närområde tillsammans med våra grannländer, samt för att värna vår territoriella integritet, svenska värderingar och intressen. Detta är nödvändigt för en långsiktigt trovärdig säkerhetspolitik.

Uthålligheten dimensioneras främst av förmågan att långsiktigt upprätthålla ambitionen avseende internationella säkerhetsfrämjande insatser. Sammantaget innebär utvecklingen att tillgänglighet och användbarhet samt förmåga i alla arenor är mer betydelsefullt än större volymer förband. Förmågan att samverka med civila myndigheter och internationella organisationer behöver vara god.

Arbetet inom EU:s förmågeutveckling har identifierat ett antal trender i perspektivet 2010-2025. EU har konstaterat att det föreligger ett långsiktigt behov av högkvalitativa multifunktionella förband och stor förmågebredd. Tillgänglighet och användbarhet är viktigare än hög volym. I vissa unika delförmågor utgör de svenska bidragen i dag en stor del av EU samlade förmåga. Förhållandet bedöms kvarstå under överskådlig tid.

Försvarsmaktens förmåga att delta i säkerhetsfrämjande internationella operationer behöver fortsätta att utvecklas. Förmågan ska kunna ge substantiella bidrag och omfatta två större och tre mindre insatser. Den operativa tyngdpunkten ska på kort och medellång sikt riktas mot markarenan, vilket ställer krav på utveckling av vissa förbands förmåga i detta avseende. Långsiktigt ska även behov av andra prioriteringar kunna mötas. Den svårare och mer diversifierade hotmiljö som i dag är en realitet kräver en alltmer avancerad och flexibel militär förmåga. Försvarsmaktens förmåga måste vara expeditionär vilket ställer nya och förändrade krav på flexibilitet, rörlighet, kompetens och logistiksystem.

Sammantaget innebär behoven av förmåga en genomgripande förändring av insatsorganisationens tillgänglighet, användbarhet och mångsidighet. Rörligheten och flexibiliteten måste fortsatt ytterligare förbättras. Detta innebär radikala förändringar inom personalförsörjning, grundorganisation, logistik, ledning och materielförsörjning vilka även starkt påverkar behovet av stöd från andra myndigheter inom politikområdet det militära försvaret samt Fortifikationsverket och Förvarshögskolan.

1.5. Osäkerheter och antaganden

De ekonomiska beräkningarna är preliminära och måste fördjupas och kvalitetssäkras för att ligga till grund för fortsatt planering på medellång och lång sikt.

I samband med den föreslagna omstruktureringen uppkommer omstruktureringskostnader vilka i huvudsak består av lönekostnader för personal och hyreskostnader till följd av ingång-

na hyreskontrakt . I omstruktureringskostnaderna ingår även avvecklingskostnader för att avveckla t.ex. personal, materiel, mark, anläggningar och lokaler.

Försvarsmakten föreslår att vid avveckling av mark, anläggningar och lokaler, regeringen vid utgången av respektive upplåtelseperiod nedsätter statskapitalet med högst det bokförda värdet⁶ på sådan egendom som skall avvecklas alternativt avdelar ett så kallat omställningsbidrag i motsvarande storleksordning.

De åtgärder och förslag som framgår av redovisningen är förknippade med betydande risker som är svåra att bedöma utan ytterligare fördjupade analyser. Dessa berör bland annat utvecklingen av personalförsörjningssystemet och risken för kompetensförluster i samband med föreslagna och nödvändiga omstrukturering av främst grundorganisationen.

Personalförsörjningskonsekvenserna av Försvarsmaktens planerade åtgärder och förslag är att personal måste avvecklas och vissa personalgrupper utvecklas. Inriktningen för Försvarsmaktens operativa kapacitet, där användbarhet och tillgänglighet betonas, innebär behov av andra volymer personal. Detta tillsammans med övriga förändringar som Försvarsmakten föreslår innebär att upp till 2 500 yrkesofficerare och civila kan behöva sägas upp emedan volymen anställda soldater behöver avsevärt utökas. Det är en omfattande förändring av personalbehovet från utbildning, ledning och stöd mot tillgängliga och användbara insatsförband. Försvarsmakten planerar för en anpassning av volymen yrkesofficerare, reservofficerare och civila från år 2010 samt en påbörjad uppbyggnad av anställda soldater och en anpassning av grundutbildningsvolymen, från samma år. Försvarsmaktens ambition är att genomföra denna förändring parallellt med nyrekryteringar så långt gällande lagstiftning tillåter.

2. Kostnadsreduceringar och omstruktureringar

2.1. Ledningsområdet

Försvarsmakten har i budgetunderlaget för 2009 för anslaget 6.2 inarbetat reduceringar om 3 mdkr inom ledningsområdet. Ytterligare möjligheter till reduceringar har främst identifierats i ledningssystemarbetet FMLS 2010 inom integrerad materielledning (IML). Resultatet av detta arbete skall forceras. Utöver detta anpassar Försvarsmakten ledningsorganisationen i såväl insats- som grundorganisationen, organisationen för drift, underhåll och förvaltning av ledningssystem samt möjliga reduceringar med anledning av internationellt samarbete, i första hand avseende sjö- och luftlägesinformation.

2.1.1. Förslag till åtgärder

Gemensam ledningscentral

Försvarsmakten utvecklar en gemensam ledningscentral för en rationellare hantering av den verksamhet som idag genomförs inom sjöinformationsbataljonen (sjöstridskompanier inklusi-

---

⁶ Det bokförda värdet uppskattas preliminärt till drygt 1 mdkr.

ve sjöcentraler), stridslednings- och luftbevakningsbataljonen (stridsledningscentraler), tele-driftscentraler, FMLOG driftcentraler och larmcentraler. Dagens centraler genomför främst informationssammanställning för operativ och taktisk ledning samt i förekommande fall till samverkande myndigheter. Vid stridslednings- och luftbevakningsbataljonen genomförs även stridsledning av flygstridskrafter för insats, utbildning och övning.

Den gemensamma ledningscentralen införs med början 2012 och är operativ från 2014 då avveckling av övriga delar, vilka inte skall vidmakthållas, slutförs. Ledningscentralen grupperas ovan jord för fredsdrift och i skyddad anläggning för kris/krigsdrift

Inom stridslednings- och luftbevakningsbataljonen reduceras antalet stridsledningscentraler inklusive ledningsenheter vid flygflottiljer och inom sjöinformationsbataljonen reduceras antalet sjöstridskompanier inklusive sjöcentraler. 2008 avvecklas Härnösand sjöstridskompani inklusive sjöcentral. Till 2014 avvecklas sjöstridskompanierna inklusive sjöcentralerna i Malmö, Visby (samverkansenhet inrättas), Muskö, Karlskrona och Göteborg (samverkansavdelning kvarstår). Senast 2012 avvecklas Hästveda. Marinen Radio frigörs från förbandstillhörigheten sjöinformationsbataljon och flyttas till Enköping.

Gemensam kommunikations- och informationsinfrastruktur

Försvarsmaktens inriktning är att vidmakthålla och merutnyttja befintlig kommunikations- och informationsinfrastruktur och reducera investeringar i nybyggnationer. Ökad samordning, gemensamma principer för implementering av tjänster och komponenter i kommunikations- och informationsinfrastruktur med olika sekretess och säkerhetszoner samt översyn av regelverket för säkerhetshantering, med ett större utrymme för riskhantering genomförs. Försvarsmakten bedömer att strukturella åtgärder innebär betydande kostnadsreduceringar på medellång sikt.

Försvarsmakten återkommer, som tidigare anmält, i sin rapport till regeringen i september avseende interoperabilitetsanpassning av markstridskrafter, sjöstridskrafter, luftstridskrafter och marknätet samt utveckling av ledningsorganisationen inklusive operativ och taktisk ledning. I det underlaget kommer också ett antal förslag till förändringar i insatsorganisationen att redovisas.

Drift, underhåll och förvaltning av ledningssystem

Försvarsmakten utvecklar ledning och styrning av drift och förvaltning av ledningssystem enligt Försvarsmaktens ekonomimodell (FEM) där produkt och produktionsansvar förtydligas. Utvecklingen omfattar bl.a. införandet av en gemensam drift- och förvaltningsorganisation, prioriteringar för verksamheten, effektivitets- och rationaliseringskrav och strategi för befintliga och framtida leveranser av IT-stöd inklusive offentlig privat samverkan (OPS).

Försvarsmakten reducerar antalet svarsställen från fem (Arvidsjaur, Eksjö, Karlsborg, Karlskrona och Stockholm) till ett och inför samordnad abonnemangshantering. Försvarsmakten

genomför vidare bl.a. förändrade och samordnade rutiner för fast och mobil telefonihantering, förändrad fakturahantering och överser möjligheterna till integration av ATL-abonmentväxlar.

Antalet lokalt ackrediterade IT-system reduceras successivt.

Reduceringar med stöd i internationellt samarbete

Inom främst utbildningsområdet finns goda möjligheter till samarbeten efter hand som Försvarsmakten interoperabilitetsanpassar taktisk ledning och stridsledning av sjö- och flygstridskrafter. Samarbetet ger i första hand stöd med kompetensuppbyggnad och bidrar till ökad förmåga men även till besparingar i form av delade kostnader. Rationaliseringar i form av gemensam teknikutveckling uppnås på medellång till lång sikt.

Gemensamt centrum för ledning

Försvarsmakten planerar för ett försvarsmaktsgemensamt centrum för ledning i Enköping med syfte att nå ökad rationalitet, funktionssamordning, drift, utveckling och utbildning. Försvarsmakten avser att återkomma med detaljerad tidsplan samt vilka specifika delar som skall samlokaliseras till Enköping.

2.1.2. Sammanfattning av ekonomi

(mnkr)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Besparing	5	50	100	170	170	120

Nedanstående besparingar hänförs till ledningsområdet men ingår i grundorganisationens beräkningar.

(mnkr)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Besparing	10	120	250	260	280	230

2.2. Logistikområdet

Försvarsmakten konstaterar att den fortsatta reformeringen ger möjligheter till besparingar inom logistikområdet. Redan påbörjat arbete med effektivisering av logistikledning och anpassning av underhållskapacitet i nuvarande utformning har visat sig vara otillräckligt. Försvarsmakten avser därför genomföra en reformering i syfte att finna en rationell lösning avseende logistik för Försvarsmaktens produktion av insatsförband och genomförande av nationella och internationella insatser. En optimerad logistiklösning som tillgodoser Försvarsmaktens behov skall kännetecknas av att den är operativ, flexibel och säker. Översynen omfattar hela logistikområdet och påverkar andra myndigheter.

2.2.1. Förslag till åtgärder

Kostnadseffekt ska sökas bl. a. genom att så långt möjligt nyttja civila resurser vilket bland annat kan komma att förändra Försvarsmaktens behov av stöd från FMV avsevärt. Särskilt uppenbart blir detta i det fall Försvarsmakten skall utvecklas enligt samma principer som

Danmark och Norge som inte har någon särskild myndighet för logistik, materielanskaffning, förnödenhetsförsörjning etc.

Vid internationella insatser skall Försvarmakten ha förmåga att leda logistik för egna förband. Då Sverige utgör *Framework Nation* för *EU Battle Group* skall Försvarmakten ha förmåga till logistikledning.

Försvarmaktens inriktning är att en samlad logistik- och materielledning skall skapas under en chef inom myndigheten. Försvarmaktens inriktning för logistik- och materielverksamheten medför att en översyn erfordras beträffande förändrat stöd från främst FMV men även andra myndigheter inom försvarsområdet. Denna översyn skall genomföras samordnat med översynen av logistik- och stödverksamheten för försvarets behov. Härvid skall också ett utökat internationellt samarbete med särskild tonvikt inom det nordiska området prövas. Det nordiska samarbetet kan i närtid ge rationalitetsvinster som successivt ökar (se kapitel 7.3 Nordiskt samarbete).

Parallellt med detta arbete genomförs rationaliseringar inom logistikområdet som ger besparingar i ett närtida perspektiv (enligt nedanstående tabell). Här avses bland annat åtgärder vilka anpassar underhållskapacitet och övrigt stöd mot det förändrade logistikbehovet till följd av förändringar i grund- och insatsorganisation.

2.2.2. Sammanfattning av ekonomi

(mnkr)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Besparing	5	120	120	310	330	330

Nedanstående besparingar hänförs till logistikområdet men ingår i grundorganisationens beräkningar.

(mnkr)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stöd	10	70	150	200	200	200
Materielunderhåll	5	10	20	20	20	20

2.3. Grundorganisationen

Inom grundorganisationen genomförs rationaliseringar som främst påverkar personalkostnader, stödkostnader, materielunderhåll och fastighetskostnader (den totala hyreskostnaden och framtida investeringsbehov).

Förändringar i grundorganisationen måste se till långsiktiga effekter. Infrastruktur tar lång tid att förändra och rationalisera varför alla tillvägagångssätt förutsätter en kombination av tillvaratagande och nyttjande av befintliga tillgångar i en omvandling mot en ny struktur.

Försvarmakten har de senaste tio åren minskat sin utbildningsvolym vilket lett till en situation där det totalt sett finns en överkapacitet inom grundorganisationen. Flertalet garnisonsorter har infrastrukturella möjligheter att utbilda fler soldater och sjömän än vad som idag sker.

Ett nytt personalförsörjningssystem med minskat behov av grundutbildning medför tillsammans med överkapaciteten en möjlighet till förtätning genom omlokalisering av utbildningsverksamhet. För förband med likartade förmågor och utbildningsbehov kan även en centralisering av grundutbildning och verksamhet genomföras .

På flera garnisonsorter finns idag personal och funktioner som hanterar verksamhetsledning i olika aspekter. En organisatorisk sammanfogning av garnisonsorter till större enheter, med stöd i den utveckling som sker inom informationsteknik och infrastruktur, innebär att personal och funktioner kan lösa uppgifter för flera garnisonsorter. Genom sådana åtgärder kommer främst personalkostnaderna att kunna reduceras. Försvarsmakten har påbörjat en centralisering av funktioner för ekonomi, personal och information som ett led i införandet av PRIO.

Försvarsmakten föreslog i BU 09/SR en övergång till ett nytt personalförsörjningssystem. Förslag inom grundorganisationen utgår från ett införande under 2010 där värnpliktiga övergår i en anställning inför BG 2011. Därefter ökar successivt andelen anställda soldater och sjömän under ett antal år innan ett personalförsörjningssystem baserat på frivillighet är helt infört. Detta system medför infrastrukturella konsekvenser.

Inom grundorganisationen föreslås att omstruktureringen påbörjas under 2009 och avslutas under 2011. Omstruktureringen omfattar bl.a. avveckling av 6-10 garnisoner/verksamhetsorter samt avveckling av Försvarsmaktens verksamhet i Arvidsjaur samt utbildningsgrupperna i Kiruna, Östersund, Gävle, Strängnäs, Eksjö, Skredsvik och Halmstad, Berga och Karlskrona. Omstruktureringen innebär att upp till 2 500 årsarbetskrafter kan behöva sägas upp vilket är en medveten risktagning under ett antal år. Risken ökar markant om inte avveckling kan ske parallellt med nyrekrytering.

För att systematiskt och kontrollerat bl.a. omhänderta omplaceringar och uppsägningar påbörjas omstruktureringen av grundorganisationen, i form av utveckling, avveckling samt omlokalisering, först då samtliga åtgärder har identifierats och beslutats.

2.3.1. Förslag till åtgärder

Avgörande kriterier vid förändring av grundorganisationen är:

- **Rekryterings- och attraktionsbehovet** i det föreslagna personalförsörjningssystemet. Detta innebär att garnisoner och verksamhetsorter bör lokaliseras så att verksamheten ges optimala förutsättningar att bedrivas effektivt och därmed vara attraktiv. Lokaliseringen bör även ta hänsyn till nyttjandet av befintlig kompetens och förändringar för att attrahera nyrekryteringar
- **Produktionsrationalitet** genom skapande av försvarsmaktsregioner, samordning av funktioner, ökad grad av centraliserad grundläggande soldatutbildning samt förbandsutbildning.
- **Infrastrukturella förutsättningar** innebärande att verksamhetsorten måste medge erforderliga tränings- och övningsbetingelser. Detta kräver erforderliga tillstånd för övningsverksamhet och att verksamhet vid orten inte konkurrerar med den civila samhällsutveck-

- lingen. Inom detta kriterium beaktas även arvet, d.v.s. genomförda investeringar samt pågående/planerade investeringar i fastigheter och anläggningar vid verksamhetsorten.
- **Militärstrategiska aspekter** kopplade till Sveriges vitala intressen. Prioriterade geografiska områden är Stockholm och Göteborg samt regioner i Norrland och Skåne.
  - Ökade möjligheter till **nordiskt samarbete** inom förbandsproduktion och i samband med operativa effekter, till exempel samordnad basering av insatsförband och gemensamma centra.
  - **Kompetensförluster och dess konsekvens för verksamheten.** Verksamhetsförändringar bör genomföras på ett sådant sätt att kompetensförluster minimeras alternativt att kompetens tillåts nedgå över relativt lång tid (flera år).

En koncentrerad av verksamhetsorter innebär initiala investeringar och kostnadsökningar då det tar cirka fyra till fem år innan kostnadsminskningar får genomslag i reducerad hyra. På kort sikt (under 2008/2009) genomförs samutnyttjande av befintliga garnisoner med andra aktörer än Försvarmakten och reducering av antalet mindre verksamhetsorter påbörjas, exempelvis genom en reducering av hemvärnets utbildningsgrupper. Därefter genomförs reducering av antalet större verksamhetsorter. Detta innebär att verksamheten utformas efter principerna med det nya personalförsörjningssystemet vilket innebär att en lägre volym av soldater/sjömän årligen genomför grundläggande utbildning.

Försvarmakten föreslår ett införande av försvarsmaktsregioner (Region Nord, Ost, Väst och Syd), med en chef med ansvar för bl.a. grundorganisation och produktionssamordning i regionen. Detta skapar grund för effektiviserings och rationaliseringsmöjligheter såväl i löpande produktion som i administrativt och fackmässigt (HR, arbetsmiljö, ekonomihantering, fysisk planering, tillstånd etc.) hänseende.

I nedanstående tabell redovisas nu kända förändringar på respektive ort. Försvarmakten återkommer i samband med perspektivstudien fördjupade redovisning av grundorganisationen den 13 juni 2008 samt i september med ytterligare underlag till inriktningspropositionen.

Försvarmaktsregion	Ort	Åtgärder
Nord	Boden	Stridsvagnsutbildning avbryts
	Umeå	
	Luleå	
	Arvidsjaur	Avvecklas
	Härnösand	Sjöstridskompani avvecklas
	Kiruna	Utbildningsgrupp avvecklas
	Östersund	Utbildningsgrupp avvecklas
Ost	Stockholm	
	Enköping	
	Haninge	Sjöstridskompani avvecklas, Utbildningsgrupp avvecklas
	Kvarn	
	Linköping	

	Visby	Sjöstridskompani avvecklas
	Arboga	
	Uppsala	
	Gävle	Utbildningsgrupp avvecklas
	Strängnäs	Utbildningsgrupp avvecklas
	Örebro	
Väst	Skövde	Stridsvagnsutbildning genomförs
	Skredsvik	Utbildningsgrupp avvecklas
	Såtenäs	
	Karlsborg	
	Halmstad	Utbildningsgrupp avvecklas
	Göteborg	Sjöstridskompani avvecklas
Syd	Karlskrona	Sjöstridskompani avvecklas, Utbildningsgrupp avvecklas, Marinens musikkår avvecklas
	Ronneby	
	Revinge	Stridsvagnsutbildning avbryts
	Malmö	Sjöstridskompani avvecklas
	Eksjö	Utbildningsgrupp avvecklas
	Hästveda	Avvecklas

2.3.2. Sammanfattning av ekonomi

(mnkr)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Besparing	-30	560	980	1 200	1 250	1 200

3. BG 2011

Försvarsmaktens förslag till utformning av BG 2011 bygger på en bedömd nivå om ca 550 soldater/sjömän från andra nationer. Denna nivå kommer kontinuerligt att utvecklas, bl.a. genom påverkan av BG 2011 förmågeutveckling och styrkegenereringsprocess, fram till juni 2008 då slutlig organisation för BG 2011 kan fastställas.

3.1. Alternativa strukturer

I samtliga alternativ ingår ett antagande om 550 soldater och sjömän från andra nationer.

3.1.1. Alternativ 2 000 svenska soldater/sjömän

Alternativet med 2 000 svenska soldater/sjömän innehåller i stort sett en oförändrad organisation relativt NBG 2008. Skillnaden består i att samtliga flygande enheter samlats i en *Air Expeditionary Wing* (AEW) och val och utformning av ingående enheter i *Core battalion* då den svenska personalramen för ett manöverkompani (förutsätts komma från annan nation) omfördelats till ett sjukvårdsförband (Role 2). Motsvarande förutsättning gäller avseende de delar i *Core battalion* som Finland idag bidrar med inom NBG 2008. Vissa skillnader gentemot NBG 2008 föreligger även vad avser lednings- och lydadsförhållanden för övriga enheter,

men inte vad avser enheternas utformning och innehåll. I ISTAR har del av den svenska enheten omfördelats för att i AEW kunna verka samtidigt från strategisk och taktisk flygplats.

Det angivna alternativet har i grunden samma förmåga som NBG 2008 att lösa uppgifter i samtliga konfliktnivåer.

3.1.2. Alternativ 1 600 svenska soldater/sjömän

Alternativet med 1 600 svenska soldater/sjömän utgår från alternativet med 2 000 svenska soldater/sjömän med en reducering avseende *Enablers*.

Förmågan att samtidigt operera från både strategisk och taktisk flygplats saknas i detta alternativ. Då luftvärnsförband, ISTAR och CIMIC reducerats eller tagits bort nedgår den operativa förmågan, främst vid lösandet av uppgifter inom ramen för *Separation of parties by force* och *Conflict Prevention* i högre hotnivåer.

3.1.3. Alternativ 1 200 svenska soldater/sjömän

Alternativet med 1 200 svenska soldater/sjömän utgår ifrån alternativet med 1 600 svenska soldater/sjömän med reducering främst avseende *Enablers* (AEW och ISTAR) men även reducering av ett manöverkompani i *Core battalion*.

Detta alternativ innebär allvarliga operativa begränsningar i och med att *Core battalion* reducerats med ett manöverkompani och flera *Enablers* har utgått. Alternativet kan enbart lösa uppgifter vid låga konfliktnivåer; huvudsakligen inom ramen för *Assistance to Humanitarian Operations*. Försvarmakten anser att detta alternativ inte kan uppfylla *EU Battlegroup Concept*.

Alternativet innebär att Försvarmakten inte kan ta ett ansvar som *Framework Nation*.

3.2. Sammanfattning av ekonomi

Bedömda besparingar för respektive alternativ relativt BG 2011 med 2 000 svenska soldater/sjömän.

(mnkr)	2009	2010	2011	2012
Alternativ 1 600 svenska soldater/sjömän	0	90	80	-
Alternativ 1 200 svenska soldater/sjömän	0	190	160	-

4. Försvarmaktens behov av stöd från andra myndigheter

Försvarmaktens verksamhet och organisation har under de senaste åren förändrats och kommer fortsatt att förändras. Behovet av stöd från övriga myndigheter inom politikområdet det militära försvaret samt Fortifikationsverket och Förvarshögskolan förändras på motsvarande

sätt. Försvarens behov av stöd bör vara styrande för en förändring av myndigheternas ansvar, uppgifter och organisation. Försvarens bedömer även att de kostnadsbesparingar och effektiviseringar som blev effekten av försvarsförvaltningsutredningen (FFU)⁷ inte helt motsvarar de nya krav som ett insatsförsvaret ställer. Försvarens anser därför att det finns ett behov att ytterligare se över försvarsförvaltningen.

Försvarens föreslår att eventuella besparingar föranledda av regeringens överväganden till följd av Försvarens redovisade behov av stöd nyttjas för att åstadkomma den i finansplanen aviserade ytterligare besparingen om 1 500 mnkr inom försvarsområdet alternativt tillförs Försvarens operativa verksamhet.

4.1. Forskning och utveckling

Försvarens eget behov av forskning och utveckling skall vara styrande och inflytandet över försvarsforskningen måste bli tydligare. Under förutsättning att Försvarens ges möjlighet att radikalt renodla sina forskningsbeställningar utan hänsyn till övriga samhällsbehov och samtidigt ytterligare prioriterar vilka kompetensområden som behöver behållas för erforderlig kunskapsuppbyggnad, bedöms en reduktion av anslaget 6.3 med ca 30 % (från ca 1050 mnkr till 750 mnkr) vara genomförbar. Denna förändring måste samordnas med övriga åtgärder för att säkerställa förtroendet för Sveriges avsikter i internationella samarbeten.

4.1.1. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

Efter de reduktioner av forskningsbeställningarna till FOI som genomförts 2005-2008 ligger de flesta kvarvarande kompetensområdena vid FOI nära en miniminivå för relevant forskning. En ytterligare minskning kräver att den grundläggande nivån för flertalet kompetensområden, laboratorier, utrustning m.m. får en annan basfinansiering samt att fler intressenter bidrar till volymen av forskningsverksamhet. Detta skulle kunna uppnås genom att fullfölja intentionerna i regeringens "Handlingsplan för institutssektorn" och bolagisera merparten av FOI i ett holdingbolag knutet till den statliga IRECO-koncernen. Därmed skulle en ökad koppling mot UoH och industri uppnås samtidigt som Försvarens roll som huvudkund skulle tonas ner. I en sådan lösning förutsätts instituten få en bredare grundfinansiering av staten, med andra medel än via Försvarens anslag. I en bolagisering bedöms huvuddelen av FOI nuvarande forskning inom ledning, sensorer, telekrig, vapen och skydd, undervattensteknik, flygteknik, modellering och simulering m.m. kunna ingå. Alla dessa områden bedöms av Försvarens vara av nationellt intresse som kunskapsbas relevant för behandling inom ramen för kommande forskningspolitiska proposition. För CBRN-området bör en särskild lösning, med samordning med universitet eller högskola, övervägas.

Säkerhetsforskning har de senaste åren vuxit och utgör en nationell angelägenhet som motiverar ett ökat samspel med andra aktörer i samhället, med statlig basfinansiering och Försvarens som en av flera uppdragsgivare. Detta bör ses som en utgångspunkt vid en bolagiseringslösning.

---

⁷ En effektiv förvaltning för insatsförsvaret (SOU 2005:96)

Det är viktigt att utreda hur FOI åtaganden i projekt inom EU ramprogram samt mot andra internationella och nationella kunder skall hanteras och hur den långsiktiga trovärdigheten påverkas om FOI upphör som ett självständigt försvarsforskningsinstitut. Försvarsmakten vill understryka vikten av att varumärket FOI bibehålls även vid en bolagisering.

Bedömningen är att delar av FOI nuvarande verksamhet även framgent måste bedrivas av en myndighet. Forskning och specifikt stöd till regeringskansli och myndigheter inom särskilt känsliga områden, där FOI har specialkompetens, bör bibehållas i en lämplig struktur. Det gäller speciellt sekretessomgärdad verksamhet, styrning och ledning av internationella försvarsforskningsarbeten och -avtal, såväl multilaterala som bilaterala, samt viss exportstödjande verksamhet. Forskningsresurser för ett svenskt deltagande i samfinansierade multinationella program måste också regleras särskilt vid en bolagsbildning. Försvarsmakten förutsätter att dessa delar kan drivas vidare som egen myndighet eller enhet under RK alternativt inordnas i Försvarsmakten eller annan försvarsmyndighet.

Huvuddelen av FOI avdelning Försvarsanalys verksamhet är till övervägande delen inte forskning utan metod- och utredningsstöd. Den hör därför inte naturligt hemma i ett bolagiserat institut, inte heller i den nya Försvarshögskolan. En organisationsform för verksamheten kan vara att etablera ett fristående utredningsinstitut för försvarssektorn, trots nackdelen att den naturliga kopplingen till övriga forskargrupper skulle försvinna. Försvarsmakten förutsätter att dessa frågeställningar kommer att prövas av regeringen i särskild ordning.

4.1.2. Försvarshögskolan

Pågående forskning vid FOI inom säkerhetspolitik, beslutsfattande, övrig kognitiv ledningsforskning samt logistik bör överföras till Försvarshögskolan och samordnas med där befintlig akademiskt förankrad forskning inom dessa områden. Innan en sådan överföring fastställs genomförs en översyn av den nya helheten, med målet att rationalisera och eliminera dubbelarbete.

4.1.3. Försvarets Materielverk (FMV)

En avsevärd del av Försvarsmaktens FoT- och studiebeställningar (2008 ca 350 mnkr per år) utgörs av teknikutvecklingsuppdrag till FMV, som efter koordinering och specificering beställs utförandet från industrin och/eller FOI. En avveckling av FMV ledning och administration av FoT erfordrar att denna styrning mot industrin och koordinering med motsvarande forskningsverksamhet genomförs av annan part. Resurser för detta bör då lämpligen etableras vid Försvarsmakten.

4.2. Underrättelsetjänst

Försvarsmakten bedömer att det finns möjlighet att inom den samlade underrättelsetjänsten åstadkomma effektökningar och effektiviseringar.

4.2.1. Försvarets radioanstalt (FRA)

Regeringens avsikt att öka svensk förmåga till medverkan i internationella insatser medför att även kraven på den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten ökar. Det handlar dels om att kunna planera och genomföra operationer på ett fullgott underrättelseunderlag (*intelligence driven operations*) dels är det en fråga om att reducera riskerna för truppen (*force protection*). Behovet accentueras av att hotbilden i insatsområdena bedöms inbegripa ett tilltagande inslag av väpnat motstånd vilket framgår av det senaste omvärldsbedömandet (OVB).

I takt med att de säkerhetspolitiska förutsättningarna i närområdet förändras bedöms också kraven på underrättelse- och säkerhetstjänst öka, främst kopplat till territoriell integritet.

För att kunna skapa en komplett underrättelseanalys krävs bl.a. signalunderrättelser och med det ovan sagda kommer Försvarsmaktens behov av stöd från FRA att öka rent generellt men särskilt rörande internationella operationer. Tidigare var Försvarsmakten den största uppdragsgivaren till FRA. Idag kan ett stort antal myndigheter inrikta FRA. Till följd av de senaste årens interna prioriteringar på FRA kan Försvarsmaktens behov inte tillgodoses på en rimlig nivå. Det bör därför säkerställas att FRA utvecklar de förmågor som krävs för att kunna stödja och medverka i internationella insatser med samma ambition och förutsättningar som gäller för Försvarsmakten. Samtidigt måste signalspaning i närområdet bedrivas på minst samma nivå som idag.

Försvarsmakten föreslår att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att Försvarsmakten ges erforderligt stöd.

4.3. Mark, anläggningar och lokaler

Försvarsmaktens behov rörande mark, anläggningar och lokaler konstitueras av den specialkompetens som det slutna beståndet av anläggningar kräver. Även om Försvarsmaktens behov av fortifikatoriska anläggningar minskar i det nya insatsförsvaret är kompetensen viktig att bibehålla, inte minst med hänsyn till behov vid internationella uppdrag.

Försvarsmakten föreslår en översyn för att få till stånd en bättre samordning av den statliga fastighetsförsörjningen. Översynen leder sannolikt till att fastighetsförsörjningen kan hanteras av färre aktörer och därmed lägre overheadkostnader för samtliga statliga hyresgäster.

4.3.1. Fortifikationsverket

Försvarsmakten föreslår att Fortifikationsverkets öppna fastighetsbestånd överförs till annan statlig fastighetsförvaltare och det slutna beståndet till Försvarsmakten i enlighet med Försvarsmaktens tidigare förslag till FFU. Fortifikationsverkets avkastningskrav på ca 130 mnkr/år föreslås komma Försvarsmaktens verksamhet till godo från 2010.

Genom att överföra det slutna beståndet till Försvarmakten utgår ett led i beställningskedjan, oavsett om det är nyproduktion, driftupphandling, underhåll eller avveckling, vilket ger en kostnadseffektivare verksamhet då Försvarmakten redan har kompetens inom området.

Genom att överföra det slutna beståndets ritningsarkiv till FMV hanteras samtliga ritningar, såväl bygg- som installationsritningar, i ett och samma arkiv, vilket bedöms leda till en större rationalitet vid om-, till- eller nybyggnader.

4.4. Mönstring och inskrivning

Försvarmakten inför en samlad process för personalförsörjning som även omfattar kategorierna soldater och sjömän. Behovet av en sammanhållen rekryterings- och urvalsprocess där all rekrytering och allt urval (inklusive mönstring och klassificering) genomförs och utvecklas på likartat sätt, oavsett om det är rekrytering till soldat/sjömän, officer eller s.k. aspirant, ökar därmed.

Oavsett om plikt i någon form bibehålls eller ej bör en viss klassificering ske innan inryckning till frivillig grundutbildning. Dock kan den klassificering som sker innan inryckningen förklaras gentemot den som idag sker.

Försvarmakten förordar att myndigheten får ett ansvar för hela rekryterings- och urvalsprocessen (inklusive mönstring, klassificering och anställning) samt personalredovisning och krigsplacering. Detta medför att Försvarmakten får ett odelat ansvar för sin kompetensförsörjning, oavsett personalkategorier, på samma sätt som den övriga statsförvaltningen. Därmed skulle också verksamhetens krav tillgodoses på det sätt som regeringen gett uttryck för i utformandet av den statliga arbetsgivarpolitiken. Att rekryterings- och urvalsprocessen av soldater och sjömän skulle undantas från ett sådant synsätt torde inte gagna helheten.

Totalförsvarets pliktverks anslag är idag ca 170 mnkr exklusive externa kunders direkta finansiering.

4.4.1. Totalförsvarets pliktverk (Pliktverket)

Försvarmakten förordar att ansvar för rekryterings- och urvalsprocessen, personalredovisning och krigsplacering överförs från Totalförsvarets Pliktverk till Försvarmakten. Det innebär att den kompetens som i dag tillgodoser behovet av intygsbedömning, rekrytering, klassificering, information, administration, registerhållning och krigsplacering istället återfinns i Försvarmakten.

4.5. Officersutbildning vid Förvarshögskolan

Försvarmaktens reformerade personalförsörjningssystem innefattar bl.a. att utbildningssystemet förändras och anpassas för att möta de krav som ställs på insatsorganisationen.

Försvarshögskolan (FHS) har sedan 2008-01-01 status som statlig högskola. FHS har programansvar för den grundläggande officersutbildning som genomförs inom ramen för det treåriga officersprogrammet, med en totalvolym om cirka 450-500 studerande per år⁸. FHS ska årligen beställa av Försvarsmakten det stöd som behövs för genomförandet av officersprogrammet. Stödet indelas i tre områden; verksamhetsförlagd utbildning, generell utbildning samt antagning/rekrytering. Vidare genomför FHS högre officersutbildning på uppdrag av Försvarsmakten. Högre officersutbildning faller inom ramen för s.k. högre militär utbildning, vilket är en samlingsrubrik för utbildningar som förberedelse för befattningar på högre ledningsnivåer.

4.5.1. Försvarshögskolan (FHS)

Försvarsmakten ställer sig positiv till fortsatt översyn och utredning gällande utbildning i stort inom det nordiska försvarssamarbetet. Med bakgrund av den möjlighetsstudie (svensk-norsk högre officersutbildning) som genomfördes i september 2007 av representanter från Norges och Sveriges försvarshögskolor fortsätter en trilateral arbetsgrupp (NO-SV-FI) samtalen kring möjligheterna att i nuläget samarbeta kring främst högre stabsofficersutbildning (HSU). Detta kan innebära att Sverige och Norge samt eventuellt Finland formar en gemensam högre stabsofficersutbildning. Gruppen skall senast den 1 januari 2009 redovisa en plan för implementering och djupare analys av uppdraget.

Den högre militära utbildningen vid FHS omfattar bl.a. chefsprogram (fr.o.m. 2009 i förändrat koncept och benämnt högre stabsofficersutbildning), med cirka 40 studerande. Vidare beställs kurser inom olika kompetensområden som återfinns vid FHS där målet är att kompetensutveckla individer som skall tjänstgöra/tjänstgör på operativ respektive strategisk nivå.

I nuvarande beställning till FHS ingår även s.k. stabsutbildning med en utbildningsvolym om cirka 60-80 individer per år. Denna utbildning förändras nu från att ha varit ett sammanhållet program till att bestå av fristående kurser, vilket syftar till ökad flexibilitet och individanpassning. På några år sikt kommer denna typ av utbildning troligen att ges som en kombination av kurser vid FHS respektive kurser inom Försvarsmakten. I syfte att mer kostnadseffektivt nyttja kompetenser och utbildningsmöjligheter inom såväl Försvarsmakten som FHS. Försvarsmakten ser även över rutiner rörande beställning av utbildning vid FHS för att nå ovan nämnda mål.

Försvarsmakten har anlitat andra utbildningsanordnare för kompetensutveckling i form av deltagande i kurser eller program och detta kommer även att framgent användas för att tillgodose behov av kompetensutveckling inom andra områden än de militära. Detta kan innebära att utbildningsvolymen vid FHS kan minska inom högre militär utbildning. Försvarsmaktens förändrade personalförsörjningssystem innebär även att Försvarsmakten kommer att rekrytera

---

⁸ Från 2009 har FHS tre årskullar om cirka 170 studerande per kull. Detta gör en volym av cirka 450-500 studerande totalt vid Officersprogrammet.

individer med relevant civil kompetens även till militära befattningar. Dessa individer kan ges en anpassad militär utbildning för att tillgodose organisationens behov.

4.6. Utveckling, anskaffning och vidmakthållande av materiel

Försvarsmaktens materielförsörjningsstrategi innebär att fokus flyttas från egenutvecklade system till anskaffning av redan utvecklad materiel. Behovet av stöd avseende utveckling och anskaffning förändras därmed. Försvarsmaktens ambition att förändra logistiken med ett helt nytt optimerat koncept med en samlad logistik- och materielprocess inom Försvarsmakten påverkar även det behovet av stöd avseende utveckling, anskaffning och inte minst vidmakthållande. Detta innebär att Försvarsmaktens behov av stöd från exempelvis FMV kan komma att förändras avsevärt.

4.6.1. Försvarets materielverk (FMV)

Försvarsmakten anser att med anledning av ovan beskriven utveckling bör FMV i sin nuvarande form utvecklas och koncentreras till upphandling/anskaffning. Förslag rörande FMV utveckling är enligt följande prioritet:

1. Upphandlingskompetens (juridisk och affärsmässig kompetens)
2. Materielanskaffningskompetens i nivåerna enligt nedan:
  - a. Kompetens att utvärdera upphandlingens offertunderlag i enlighet med de av Försvarsmakten beställda materielsystemen.
  - b. Kompetens att framtaga systemspecifikation gentemot industrin och omsätta TTEM till systembeskrivningar.
3. Validering och verifiering (VoV) där FMV har kompetens att genomföra VoV av anskaffad materiel.
4. Forskning/FoT inklusive prov, försök och studieverksamhet.
5. Materielunderhåll.
6. Tekniska underrättelser inklusive teknisk prognos.

Försvarsmakten förordar att FMV i huvudsak ansvarar för punkt 1-3 ovan och att ansvaret för övrig verksamhet tillförs Försvarsmakten. Man bör dock overse vilken specifik kompetens som krävs för respektive materielsystem och om viss specialisering kan genomföras. T.ex. kan viss materiel direktupphandlas utan någon större teknisk kompetens på FMV (eller tom utan FMV:s inblandning) såsom ammunition och intendenturmateriel. Nordisk samverkan bör i sin tur kunna innebära ytterligare effektiviseringar och inte minst lägre inköpskostnader tack vare större volymer. Se även punkten 4.1. Forskning och utveckling.

5. Insatsorganisation

5.1. Försvarsmaktens förslag

Den i kapitel 1 beskrivna dimensioneringsgrunden ställer krav på förband tillgängliga för insatser med kort förvarning i alla operativa arenor. Tillgänglighet, användbarhet och mångsidighet är viktigare än större volymer förband. Förbanden måste ha expeditionär förmåga. Ut-

vecklingen innebär omfattande förändringar inom personalförsörjning, lednings- och logistikområdet. Volymen förband minskar. Den insatsorganisation som definierades i perspektivstudien utgör utgångspunkten.

Utifrån dessa grunder föreslås en insatsorganisation som i huvudsak behåller dagens förbandstyper men med väsentliga förbättringar och undantag. Tillgängligheten ökar liksom förbandens användbarhet, genom att soldater och sjömän anställs. Insatsorganisationens totala personalvolym reduceras. Förbanden görs expeditionära och ges en mer modulär uppbyggnad vilket ökar insatsorganisationens flexibilitet och rörlighet. Den högre ambitionen att kunna verka internationellt medför att ledningsorganisationen samt militära underrättelse- och säkerhetstjänsten liksom logistikområdet ges en utveckling som svarar mot de förändrade kraven.

Olika förbandstyper ges i ökad utsträckning liknande utbildning och materiel. Detta gör att de kan nyttjas i tillfälligt sammansatta förband. Det ökar handlingsfriheten i insatsorganisationen så att olika förbandsdelar kan sättas samman till insatsstyrkor med strategisk och operativ rörlighet. Anställda och kontrakterade soldater ökar professionaliteten i förbanden och därmed det enskilda förbandets möjligheter att verka inom flera uppgifter. Den högre andelen anställda medför även högre kostnader. Mot denna bakgrund genomförs följande rationaliseringar i insatsorganisationen:

- Försvarsmaktens jägarförband sammanförs i en förbandsstruktur vilken innehåller två jägarbataljoner om totalt 800 officerare, specialistofficerare och soldater. Förbanden har förmåga att med olika delar verka i olika operativa arenor. Förändringen innebär att den luftburna bataljonen avvecklas som typförband. Förmågan vidmakthålls inom jägarförbanden och amfibieförbandet.
- Fartyg i insatsorganisationen bemannas med anställda besättningar vilket skapar en högre användbarhet och tillgänglighet.
- De mekaniserade förbanden utvecklas från dagens 8 bataljoner till 6 mer enhetliga bataljoner. Den modulära strukturen vidareutvecklas liksom moderniteten.
- Amfibieförbandet ges en bättre förmåga att bidra till markoperativ effekt. Förmågan att bekämpa sjömål reduceras.
- För alla förband som uppträder i markarenan, inklusive amfibieförband, skall utbildning och materiel harmoniseras så att de kan utgöra komponenter i förband för internationella insatser.
- Flyg- och marina förband fortsätter utvecklas för att bidra till markoperativ effekt.
- Logistik- lednings- och underrättelseförbanden utvecklas mot insatsorganisationens förändrade behov.
- Stridsflygdivisionerna reduceras till tre operativa divisioner. Försvarsmakten analyserar vilka konsekvenser en neddragning av antalet stridsflygdivisioner kan ha på eventuellt tillkommande exportstödsåtagande utöver Ungern, Tjeckien och Thailand.
- Ledningsflyggrupp ASC 890 avvecklas vilket påverkar förmåga till inmätning och överföring av målinformation och förmåga till bildalstrande inhämtning (IMINT). Försvarsmakten överser förutsättningarna att vidmakthålla FSR 890 för territoriell integritet.

Sammantaget ökar Försvarmaktens förmåga att bidra till internationella säkerhetsfrämjande insatser⁹. Föreslagen insatsorganisation ger förmåga att hävda svensk nationell integritet, inkluderande förmåga att hävda svenskt territorium och att tillsammans med våra grannländer möta säkerhetspolitiska kriser och militära maktinitiativ i Sveriges närområde (bidra till regional stabilitet). Förmågan att uthålligt möta ett väpnat angrepp minskar eftersom volymen förband minskar. Trots låg volym i de flesta förbandstyper anser Försvarmakten det operativt nödvändigt att insatsorganisationen innehåller förband som tillhandahåller militär förmåga på alla operativa arenor (mark, sjö och luft) samt en lednings- och logistikorganisation som svarar mot insatsförbandens behov.

I perspektivstudien föreslog Försvarmakten att den nödvändiga – och omfattande – utveckling av personalförsörjningssystem, grundorganisation, logistiksystem och ledningssystem som blir följden av de nya operativa kraven skulle ske successivt över en längre tidsperiod. Den snabbare omställning som i dagsläget är aktuell innebär att Försvarmaktens samlade operativa förmåga kommer att nedgå under de närmaste åren för att sedan öka successivt. Full operativ kapacitet kan förväntas tidigast efter 2012, men beror av den ekonomiska ambitionen under omstruktureringsperioden.

Den nya insatsorganisationen kommer att karaktäriseras av expeditionära förband med hög tillgänglighet, användbarhet och mångsidighet i en flexibel och rörlig struktur. Volymen förband kommer att vara låg, i vissa fall nära eller på gränsen för underkritisk volym. Därmed är den samlade förmågan känslig för störningar av till exempel kompetensförluster, ytterligare ekonomiska reduceringar eller långsiktig underkompensation för kostnadsfördyringar. Förutsättningen att lyckas med en snabb omställning är att de ekonomiska ramarna under omställningsperioden tar hänsyn till omstruktureringskostnaderna och att ambitionsnivån vad avser Försvarmaktens operativa förmåga läggs fast och balanseras mot de ekonomiska resurserna och möjlig verksamhet över tiden.

5.2. Reduceringar

En mindre insatsorganisation, eller en insatsorganisation med låg tillgänglighet alternativt låg användbarhet hos förbanden, innebär att den försvarseffekt riksdagen och regeringen satt upp som mål för Försvarmakten i grunden måste förändras.

Försvarmakten har analyserat möjligheterna att reducera insatsorganisationen utifrån en ambitionssänkning som innebär att den långsiktiga förmågan att kunna möta ett begränsat väpnat angrepp riktat direkt mot vårt land (operativ förmåga III) reduceras. Förmågan att bidra till internationella insatser berörs inte av denna ambitionssänkning.

---

⁹ Den av regeringen i olika dokument indikerade ambitionsnivån två större och tre mindre insatser om totalt 2000 man kan innehållas.

5.2.1. Reducerat förmågedjup

Förmågan att långsiktigt möta ett väpnat angrepp riktat mot Sverige reduceras genom att samtliga förband med lägre tillgänglighet (ref perspektivstudiens målbild) avvecklas. Tillräcklig förmåga att hävda territoriell integritet samt att kort- och långsiktigt kunna bidra till stabilitet och regional krishantering vidmakthålls, liksom den av regeringen angivna ambitionsnivån till internationella insatser. Denna ambition blir dimensionerande för insatsorganisationens volym, särskilt vad avser markförbanden. Analysen innebär att följande förband avvecklas utöver de rationaliseringar som föreslås ovan: 1 luftvärnsbataljon, 1 artilleribataljon, 1 ingenjörsbataljon, 1 minröjningsdivision och 1 tungt transportkompani.

De föreslagna förändringarna kommer att påverka Försvarsmaktens insatsförmåga. Insatsförmågor som berörs är bl.a. förmågan att påverka mål på marken, på havsytan, i luften och i urban miljö, förmågan att skydda objekt på marken mot angrepp, förmåga att röja minor på land och i vatten samt desarmera bomber och röja ammunition, förmågan till fältarbeten för rörlighet och överlevnad samt fördröjande fältarbeten och övriga fältarbeten (mark-, byggnads- och reparationsarbeten).

Sammantaget innebär alternativet en avsevärd operativ risktagning.

5.2.2. Reducerad förmågebredd

Analysen av en reduktion av Försvarsmaktens förmågebredd har genomförts efter samma principer som avseende förmågedjup. Analysen har visat att ytterligare reduceringar i Försvarsmaktens förmåga utöver de i den rationaliserade insatsorganisationen (ny struktur) innebär att möjligheterna att verka på alla operativa arenor inte kan vidmakthållas. En reduktion av det slaget skapar en långsiktigt ohållbar operativ risktagning. Försvarsmaktens redovisning omfattar inte sådana förslag. Ytterligare reduceringar innebär att en ny dimensioneringsgrund för Försvarsmakten måste utvecklas utifrån politiska ställningstaganden avseende ambitionsnivåer och uppgifter.

5.2.3. Förändrad struktur för insatsorganisationen

Med hänsyn till förändringar för att skapa mer generella förband redovisas ett första steg till förändrad insatsorganisation. Den grundorganisation som redovisats ovan är anpassad till ny struktur enligt nedan.

Förband	BU 09/SR	Ny struktur (Rationalise- rad IO)	Reducerat förmågedjup	Reducerad förmågebredd	Anmärkning
<u>1. Arméförband</u>					
Mekaniserad bataljon	V/6	V/3			Mekbat NY
Lätt mekaniserad bataljon	V/2	V/3			Mekbat NY
Luftburen bataljon	V/1	Av	Av	Av	
Artilleribataljon ¹⁰	V/2	V/2	V/1		
Artillerilokaliseringsradarkompani ¹¹	Av/1				
Luftvärnsbataljon	Av/1, V/2	V/2	V/1		
Jägarbataljon	V/1	V/2			Två jägarbataljoner NY innehåller totalt 800 officerare/befäl/soldater
Underrättelsebataljon	V/1	Av			Underrättelseenhet ISTAR vidmakthålls
Säkerhetsbataljon	V/1	V/1			
Ingenjörbataljon ¹²	Av/1, V/2	V/2	V/1		
Militärpolis kompani	V/2	V/2	V/1		
CBRN-kompani ¹³	V/1	V/1			

¹⁰ I artilleribataljon ingår från 2009 tidigare fristående artillerilokaliseringsradarkompani.

¹¹ Ibid.

¹² I ingenjörbataljon ingår tidigare förbindelsebataljon och fristående ammunitionsröjningskompanier.

¹³ Chemical Biological Radiological Nuclear.

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum

2008-05-15

Bilaga 1

23 383:68992

Sida 25 (39)

Förband	BU 09/SR	Ny struktur (Rationalise- rad IO)	Reducerat förmågedjup	Reducerad förmågebredd	Anmärkning
<u>2. Marinförband</u>					
Sjöstridsflottiljledning	V/2	V/2			Två stödfartyg
Korvettdivision	V/2	V/2			
Minröjningsdivision	V/2	V/2	V/1		
Ubåtsflottiljledning	V/1	V/1			
Ubåt	V/4	V/4			
Signalspaningsfartyg	V/1	V/1			
Amfibiebataljon	V/1	V/1			
Amfibiebevakningsbåtkompani	V/1	V/1			
Sjöinformationsbataljon	V/1	V/1			Samordnas med gemensam ledningsplats/NOC 2014
Marin basbataljon	V/1	V/1			Reduceras
<u>3. Flygvapenförband</u>					
Stridsflygdivision	V/4	V/3			
Helikopterbataljon	V/1	V/1			
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	V/1	V/1			Samordnas med gemensam ledningsplats/NOC 2014
Ledningsflyggrupp ASC 890	V/1	Av	Av	Av	
Flygbasbataljon	V/2	V/2	V/1		

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum

2008-05-15

Bilaga 1

23 383:68992

Sida 26 (39)

Förband	BU 09/SR	Ny struktur (Rationalise- rad IO)	Reducerat förmågedjup	Reducerad förmågebredd	Anmärkning
Transportflygdivision Tp 84	V/1	V/1			
Central transportflygdivision ¹⁴	V/1	V/1			
Regional transportflygdivision	Av/2	Av/2			
Signalspaningsflygdivision S102B	V/1	V/1			
<u>4. Ledn- och undförband</u>					
HKV med stabsförband	V/1	V/1			
(F)HQ med stabs- och sambandsförband	V/1	V/1			
IT-försvarsförband	V/1	V/1			Samordnas med gemensam ledningsplats/NOC 2014
CERT ¹⁵	V/1	V/1			Samordnas med gemensam ledningsplats/NOC 2014
Specialförband	V/2	V/2			
Taktisk sambandsbataljon	V/1	V/1			
Telekrigbataljon	V/1	V/1			
FMTM ¹⁶	V/1	V/1			Samordnas med gemensam ledningsplats/NOC 2014
NUE ¹⁷	V/1	V/1			
PSYOPS-pluton	U/1	U/1			

¹⁴ Innehåller två TP 102 (Gulfstream IV) för statsflyget.

¹⁵ Computer Emergency Response Team.

¹⁶ Försvarsmaktens telenät och markteleförband.

¹⁷ Nationell underrättelseenhet.

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum

2008-05-15

Bilaga 1

23 383:68992

Sida 27 (39)

Förband	BU 09/SR	Ny struktur (Rationalise- rad IO)	Reducerat förmågedjup	Reducerad förmågebredd	Anmärkning
Stridsgruppstab med stridsgruppsstabskompani ¹⁸	Av/1, V/2	V/2			
<u>5. Logistikförband</u>					
MOVCON ledning	V/1	V/1			
MOVCON pluton	Av/2, V/3	V/3	V/1		
Operativ ledningsteknisk bataljon ¹⁹	V/1	V/1			Reduceras
Teknisk bataljon	V/1	V/1			Reduceras
Operativ transportbataljon	Av	Av			
Operativt försörjningskompani	Av	Av			
Logistikbataljon	V/2	V/2			
Underhållsbataljon	Av	Av			
Tungt transportkompani	V/2	V/2	V/1		
Sjukhuskompani ²⁰	Fu/3	Fu/3	Fu/2 (+)		
Sjukvårdsförstärkningskompani ²¹	Fu/3	Fu/3	Fu/2 (+)		

¹⁸ Stridsgruppstab med stabsförband är en rörlig resurs som skall ha förmåga att kunna leda och samordna i första hand markoperativ verksamhet.

¹⁹ Förbandet svarar bl.a. för den tekniska driften av IT-infrastrukturen.

²⁰ 2009-2010 vidmakthålls kirurgitropp, tandvårdsenhet, MEDEVAC-hkp och sjuktransportmodul.

²¹ Ibid.

Förband	BU 09/SR	Ny struktur (Rationalise- rad IO)	Reducerat förmågedjup	Reducerad förmågebredd	Anmärkning
<u>6. Nationella skyddsstyrkor</u>					
Hemvärnsbataljon	V/60	V/30			30 bataljoner avvecklas med början 2010 , av- vecklingen är genomförd senast 2018

6. Förslag till finansiering perioden 2009 till 2011

6.1. Strukturell obalans 2009

Försvarsmakten har i budgetunderlaget för 2009 (BU 09/SR) och i svar på anmodan från regeringen redovisat att regeringens ambitionsökningar avseende förmågan till internationella insatser, i förhållande till försvarsbeslutet 2004, varit drivande för kostnadsutvecklingen inom förbandsverksamheten.

Försvarsmaktens verksamhet präglas därför av en strukturell obalans som är anledningen till att myndigheten, redan för verksamheten 2008, föreslagit regeringen en anslagsomfördelning till förbandsverksamheten. Eftersom obalansen inte är av tillfällig karaktär har Försvarsmakten föreslagit motsvarande omfördelning även för 2009. Effekterna av den strukturella obalansen är dock från 2010 av en sådan omfattning att det krävs en ny inriktning för myndighetens utveckling som skapar förutsättningar att åstadkomma en verksamhet som långsiktigt är i verksamhetsmässig och ekonomisk balans.

Regeringens ställningstagande i Planeringsanvisningar för komplettering av Försvarsmaktens budgetunderlag för 2009 samt direktiv för verksamhetens genomförande under 2008 (Regeringsbeslut 7, 2008-04-10) avseende Försvarsmaktens förslag om anslagsomfördelning påverkar storleksordningen på det ekonomiska problem som Försvarsmakten tidigare benämnt strukturell obalans. För 2009 uppgår den ekonomiska obalansen inom anslagsposten 6.1.1 till differensen mellan Försvarsmaktens förslag till anslagsomfördelning (totalt 850 mnkr) och reduceringar av verksamheten till en absolut lägsta nivå (650 mnkr) samt den omfördelning som regeringen anger som inriktning i ovan angivna planeringsanvisningar (totalt 300 mnkr). För 2009 uppgår således det ekonomiska problemet, orsakat av den strukturella obalansen, till 1 200 mnkr. Problemet ökar efter 2009.

Den strukturella obalansen leder bl.a. till att Försvarsmakten under 2009 måste genomföra ytterligare ambitionsförändringar i en redan kraftigt reducerad verksamhet. Kortsiktiga besparingar av generell karaktär kommer att genomföras genom reduceringar av övningsverksamhet, inrikes- och utrikesresor, konsultstöd, materielunderhåll, ledning och administration, utvecklingsverksamhet och infrastrukturella åtgärder. Dessa områden får direkt påverkan på kompetens- och förmågeutveckling under 2009 men ger även effekter på längre sikt. Besparingarna ger också påverkan inom grundutbildningen vilket, tillsammans med andra förändringar som måste vidtas, leder till att den generella målsättningen sänks till PersQ 3 i kompani och PersQ 2 i bataljon.

Det innebär att förbandens personal kommer att ha behov av kompletterande utbildning för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt och uppgifter i större sammansatta förband endast kan genomföras i begränsad omfattning. Reducering kommer att ske inom t.ex. flygtidsproduktion JAS 39, stridsbåtsutbildning och stridsvagnssystemet, aspirantutbildning påbörjas ej och försvarsmusiken reduceras. I övrigt hänvisar Försvarsmakten till conse-

kvenser som redovisats i svar på tidigare anmodan avseende verksamheten 2008 då effekterna kommer att bli motsvarande även under 2009.

En reduktion om ytterligare ca 400 mnkr – för återbetalning av utnyttjad anslagskredit under 2008 – och kostnaden för omstrukturering skulle medföra än allvarigare konsekvenser för insatsförbandens utbildning. Dessa konsekvenser skulle bli allvarigare än de som myndigheten tidigare redovisat för verksamheten 2008 med påföljande konsekvenser för Försvarsmaktens möjligheter att leverera begärd operativ effekt.

Den strukturella obalansen utgår från följande antaganden:

- Ett åtagande inom ramen för BG 2011 som kan innebära ett svenskt deltagande om 2 000 svenska soldater/sjömän.
- Att regeringen beslutar i enlighet med Försvarsmaktens förslag att de 130 mnkr som omfördelas från anslaget 6.2 kommer anslagsposten 6.1.1. till godo.
- Ett i stort oförändrat verksamhetsinnehåll vilket bl.a. förutsätter att regeringen beslutar, i enlighet med vad Försvarsmakten föreslår i BU 09, om förändrad beredskapssättning av förband anmälda till internationella styrkeregister.
- Beskrivningen baseras på ett fast prisläge, i detta fall prisläge 2008.

Det nya personalförsörjningssystemet samt de ökade internationella insatserna innebär stora konsekvenser på materielanskaffningen samt dess möjligheter till vidmakthållande utifrån såväl ett ökat utnyttjande men också en minskad omsättning på framförallt personlig utrustning. Vidare har försvarsmaktsplaneringen som genomförts exempelvis inneburit inte bara insatsorganisatoriska förändringar utan även materiella neddragningar för att komma i ekonomisk balans i BU 09. Dessa båda faktorer påverkan har tillsammans med i detta underlag föreslagna kostnadsreduktioner ej analyserats i detalj med hänsyn till tidsförhållandena. Ytterligare överföring från anslag 6.2 eller reduktioner som omnämns i finansplanen, resultat av den s.k. genomförandegruppen, förstärker den strukturella obalansen. Försvarsmakten analyserar fortsatt effekterna på anslaget 6.2.

En analys av anslaget 6.2 tydliggör att vidmakthållande och drift utgör ca 27 % av det totala försvarsanslaget. Vidmakthållande och drift kan vid en internationell jämförelse till största del hänföras till förbandsverksamhet (motsvarande anslaget 6.1.1). Detta innebär i sin tur att materielanslagets storlek vid internationella jämförelser kan tyckas vara stort men den materiella förnyelsen är i praktiken dock lägre eller på samma nivå som jämförbara länders.

Försvarsanslagens andel av BNP har löpande reducerats under ett halvsekel. Detta är av stor betydelse eftersom en stor del av kostnaderna inom försvarssektorn tenderar att långsiktigt utvecklas på ett liknande sätt som BNP, bl.a. gäller det kostnader som direkt eller indirekt är knutna till arbetskraftskostnader. I en försvarsmakt med anställd och kontrakterad personal får detta ökad betydelse.

Av stor vikt är även att kostnadsutvecklingen inom försvarssektorn erfarenhetsmässigt överstiger systemet för priskompensation. Priskompensationssystemet avser i första hand att kompensera för löpande kostnadsökningar, medan kostnadsökningar till följd av att omvärldsutvecklingen ställer krav på ökade materielprestanda inte hanteras av priskompensationssystemet.

En av principerna för den statliga pris- och löneomräkningen är att den allmänna prisutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn ska utgöra utgångspunkt vid fastställandet av kompensationen för kostnadsutvecklingen för myndigheterna. Därför reduceras löneindex med ett produktivitetsavdrag som motsvarar produktivitetsutvecklingen i den privata tjänstesektorn. Utöver föreslagna kostnadsbesparingar måste således Försvarmakten göra ytterligare besparingar för att det ska vara möjligt att över tiden innehålla utgiftsramarna.

Sammantaget har de senaste decenniernas utveckling av försvarsanslaget, kostnadsutveckling och priskompensation inneburit efterhand minskande köpkraft. Hittills har Försvarmakten i huvudsak hanterat problemet genom reduceringar i volym vilket varit möjligt med tanke på ett arv, materiellt och kompetensmässigt, från en tidigare större organisation. Dock kommer Försvarmakten med föreslagna rationaliseringar och reduceringar i insatsorganisationen att nå en kritisk volym, den lägsta volym som erfordras för att nyttja, utbilda, underhålla och utveckla förband/funktioner, därmed är detta inte längre en framkomlig väg.

6.2. Utveckling av Försvarmaktens ekonomistyrning

Försvarmaktens ekonomistyrning utvecklas kontinuerligt. Sedan några år sammanhålls detta inom ramen för utvecklingen av Försvarmaktens ekonomimodell FEM. Omställningen av Försvarmakten och den aktuella obalansen mellan ekonomi och uppgifter tydliggör behovet av att förbättra ekonomistyrningen varför Försvarmakten ökar takten i utvecklingen av ekonomistyrningen.

Under våren 2008 har en särskild analys gjorts inom HKV där problem och förslag till åtgärder inom ekonomistyrning analyserats. Utifrån denna analys har Försvarmakten beslutat om följande åtgärder:

1. Ekonomimodellen FEM införs fullt ut från 2009 med syfte:
  - a. Att utveckla de modell- och systemlösningar som krävs för ekonomistyrning av det insatta insatsförsvaret.
  - b. Att utveckla ekonomimodellen så att den stödjer en utvecklad resultatdialog syftande till förbättrad koppling mellan verksamhet och ekonomi inom Försvarmakten samt mellan Försvarmakten och regeringen.
  - c. Att möjliggöra en planering och uppföljning av enskilda krigsförband och andra produkter.
  - d. Att utveckla en gemensam ekonomimodell som omfattar hela myndighetens styr- och informationsbehov och stöds av ett integrerat resursledningssystem.

- e. Att utveckla standardiserade processer för planering, uppföljning och riskanalys på alla nivåer samt standarder för redovisning, styrning och information.
  - f. Att förtydliga ansvar och befogenheter samt ett effektivt och flexibelt resursutnyttjande i Försvarmakten.
  - g. Att skapa förutsättningar för en förskjutning i styrningens fokus mot en utvecklad resultatstyrning på alla nivåer.
2. Ekonomisk ansvarsfördelning förtydligas från högsta till lägsta nivå. Tid i befattning för chefer och handläggare förlängs.
  3. Ökade krav ställs på underlag för utgiftsprognoser.
  4. Kortsiktig ekonomisk styrning förenklas för att medge större fokus på långsiktig analys och planering.

6.3. *Försvarsförvaltningsutredningen (FFU)*

Försvarmaktens arbete med att uppnå de kostnadsreduktioner som regeringen beslutat med anledning av Försvarsförvaltningsutredningen fortsätter. Besparingarna relativt kostnadsnivån för jämförelseåret 2004 bedöms kunna nås inom i princip samtliga områden. Det återstår dock en del åtgärder för att samtliga besparingar ska vara genomförda.

6.4. *Ekonomisk översikt av förändringsförslag i komplettering till BU 09/SR*

Kompletteringarna till budgetunderlaget har utarbetats på mycket kort tid. Underlaget är därför behäftat med stora osäkerheter. Den allt överskuggande osäkerheten består i bedömning av helheten och det komplexa inbördes förhållandet mellan omvärldsutveckling – militärstrategisk dimensioneringsgrund – insatsorganisation – grundorganisation och anvisad ekonomi. De ekonomiska beräkningarna är endast preliminära och måste fördjupas och kvalitetssäkras för att ligga till grund för fortsatt planering på medellång och lång sikt.

(mnkr)	2009	2010	2011	2012
Ledningsområdet	5	50	100	170
Logistikområdet	5	120	120	310
Grundorganisation	-30	560	980	1 200
BG 2011	0	100	80	-
Särskilda avvecklingsutgifter	-150	-310	-30	-20
Summa	-170	520	1 250	1 660

6.5. *Anslagstabeller perioden 2007-2011*

6.5.1. *Allmänt*

Försvarmaktens utgiftsreduceringar, vilka framgår av kapitel 2 till 5 ovan, för att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomiska resurser enligt regeringens anvisningar ger inte full effekt förrän år 2011-2012. Detta innebär att Försvarmakten under åren 2008 till 2010 måste reducera ambitionsnivån i planerad verksamhet eller erhålla tillskott av resurser till förbandsverksamheten (anslagspost 6.1.1). Därför planerar Försvarmakten att 2008 utnyttja anslags-

krediten på 6.1.1 med 400 mnkr, vilket Försvarmakten förslår finansieras med omfördelning från anslagssparandet (utgiftsbegränsningen) på anslagen 6.2 och 6.3 till anslaget 6.1.

För 2009 och 2010 kommer ambitionsnivån i förbandsverksamheten att reduceras för att inte överskrida erhållna ekonomiska ramar, dock kan det krävas resurstillskott för att täcka särskilda omstruktureringsutgifter. Försvarmakten kommer under 2008 till 2010 inte leverera resultat enligt regeringens uppdrag på grund av rådande omstrukturering.

6.5.2. Plan för respektive anslag

Tabellen visar Försvarmaktens förslag till fördelning per anslagspost av regeringens ramar (enligt regleringsbrev, budgetproposition, planeringsanvisning och Försvarmaktens förslag enligt kapitel 4.1).

Mnkr, prisnivå 2008 (ej 2007)	2007 Utfall	2008 Prognos 1)	2009 Plan 2)	2010 Plan 2)	2011 Plan 2)
Anslagspost 6.1.1 Förbandsverksamhet m m	18 945	19 003	18 628	18 713	18 813
inklusive utnyttjad anslagskredit		400			
Anslagspost 6.1.2 Fredsfrämjande truppinsatser	1 876	1 735	2 424	2 424	2 424
Anslagspost 6.1.3 Förbandsverksamhet - STÅP	213	213	213	213	213
Summa anslag 6.1 Förbandsverksamhet och fredsfrämjande truppinsatser	21 034	20 951	21 265	21 350	21 450
Anslagspost 6.2.2 Materiel och anläggningar	12 141	10 041	9 668	7 902	7 902
Anslagspost 6.2.4 Materielnära verksamhet	7 091	6 385	6 447	7 894	7 894
Summa anslag 6.2 Materiel och anläggningar	19 232	16 426	16 115	15 796	15 796
exklusive regeringens utgiftstak		550			
Anslag 6.3 Forskning och teknikutveckling	1 126	982	952	852	752
exklusive regeringens utgiftstak		100			
Totalt anslagen 6.1 + 6.2 + 6.3	41 392	38 359	38 332	37 998	37 998
6.8 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer 3)	45	45	45	45	45
UD 5.2 Fredsfrämjande verksamhet 4)	66	72	76	76	76

1) Försvarmaktens prognos för 2008 bygger på regleringsbrevet 2008, budgetproposition 2008 och anvisning 2008-04-10. Försvarmakten föreslår/planerar att utnyttjandet av anslagskrediten 2008 på 6.1.1 finansieras genom omfördelning av anslagssparandet på anslagen 6.2 och 6.3 (utgiftsbegränsningen)

2) Försvarens förslag till anslagsfördelning 2009 till 2011. Regeringens anvisningar för 2009 är prolongerade för 2010-2011.

3) Försvarens har i denna tabell för anslaget 6.8 planerat verksamhet enligt nivå RB 2008 för åren 2008-2011.

4) Försvarens har för anslaget UD 5.2.1 planerat verksamhet enligt nivå RB 2008 för åren 2008-2011.

7. Övriga kompletteringar

7.1. *MUST egen anslagspost 6.1.X*

MUST reviderade budgetunderlag för 2009-2011, 2008-05-08 H/TS 23 310:633 har lämnats till regeringen i särskild ordning.

7.2. *Tillgång till ändamålsenlig helikopterkapacitet på kort och lång sikt*

Försvarens ålades i regleringsbrevet för 2008 att senast den 15 maj 2008 redovisa hur en ändamålsenlig helikopterkapacitet ska säkerställas på kort och lång sikt.

Försvarens långsiktiga inriktning är att återskapa flexibiliteten inom helikopter bataljonen. Helikoptrar skall vara användbara för alla typer av uppgifter och därigenom öka effektiviteten i nyttjande av resurserna.

Helikopter bataljonen genomgår intill 2017 en genomgripande förändring. I perioden fram till 2010 avvecklas alla äldre helikoptersystem förutom HKP10 samtidigt som två nya system, HKP14 och HKP15, införs.

7.2.1. *Försvarens behov av helikopterkapacitet*

Helikopter bataljonen skall kunna avdela taktisk enhet till fredsfrämjande insatser, hävdande av territoriell integritet och med tillgängliga resurser kunna stödja samhället vid stora påfrestringar. Försvarens framtida behov definieras av följande typinsatser:

- Stödja sjö- och luftstridskrafter vid hävdande av territoriell integritet.
- Stödja sjöstridsstyrka vid internationella insatser.
- Understödda specialförband vid nationella och internationella insatser.
- Stödja en snabbinsatsstyrka (EU BG) inom ramen för internationella insatser.
- Utgöra en operativ stödresurs vid internationella insatser. Helikopterenheten skall ha en hög grad av förmåga till autonomt uppträdande.
- Utgöra en operativ stödresurs under en långvarig internationell insats.

Den operativa effekten definieras av följande åtta uppgifter vilka ingår i de olika typinsatserna och där en typinsats kan inkludera en eller flera uppgifter:

- Ytmålsstrid.
- Undervattensstrid.
- Övervakning och underrättelseinhämtning.
- Punktmålsbekämpning.
- Taktisk transport (inklusive CASEVAC).
- Specialförbandsunderstöd.
- *Combat recovery* (flygräddning i förhöjd hotmiljö).
- MEDEVAC.

7.2.2. *Behov i förhållande till tillgång*

Krav på helikopterbataljonen för internationella insatser (främst MEDEVAC och taktiska transporter) innebär ett vidmakthållande, inklusive uppgradering, av HKP10 intill dess att HKP14 är fullt operativt. Helikopterbataljonen tillförs successivt ny materiel och är fullt operativ 2018 med HKP14 och HKP15. Främst enheter med HKP15 är operativa tidigare.

I perioden intill 2013 prioriteras utveckling till stöd till markstridsförband. Helikopterbataljonen uppnår begränsad kapacitet och uthållighet avseende uppgifterna taktiska transporter, MEDEVAC, *combat recovery*, övervakning och underrättelseinhämtning med HKP10B samt taktiska transporter, övervakning och underrättelseinhämtning och specialförbandsunderstöd med HKP15. Innebörden av detta i perioden intill 2011 är att behovet överstiger planerad tillgång. De operativa konsekvenserna av detta är att HKP10 endast kan genomföra internationell insats i en riktning (ISAF eller BG11).

Under perioden 2014-2018 uppnås full operativ förmåga 2018 med HKP14 och HKP15. Återtagandet av den sjöoperativa förmågan påbörjas och full förmåga uppnås sent i perioden.

7.3. *Nordiskt samarbete*

7.3.1. *Utgångspunkter*

Bi- och multilateralt nordiskt militärt samarbete stärker möjligheterna att aktivt värna svenska intressen och bidra till säkerhet och stabilitet globalt, i Europa, i Sveriges närområde och på eget territorium. Samarbeten är viktiga och i vissa avseenden kritiska för försvarets operativa förmågor och utveckling av dessa. Genom samarbeten kan Försvarsmakten även öka möjligheten att vidmakthålla ett nationellt försvar som är i långsiktig balans mellan uppgifter och ekonomiska resurser, samt möjligheterna att nationellt bibehålla önskad operativ förmåga. Bi- och multilaterala samarbeten i den nordiska kretsen är komplement till och en naturlig utveckling av de europeiska och euroatlantiska samarbetena.

Utveckling av samarbetsområden bör initialt inriktas mot förstärkning och fördjupning av redan etablerade samarbeten, samt mot åtgärder som lägger grunden för ett utökat samarbete inom Försvarsmaktens samlade förmågebredd. De inledande samarbetena kan röra sig om

utbildning, övning och träning inom ramen för förbandsproduktionen, forskning och utveckling, infrastrukturlösningar och operativt samarbete. Dessa samarbeten bör organiseras så, att Försvarmakten så snart som möjligt kan dra nytta av de effekter som uppstår vid en ökad systemlikhet. De samarbeten som initieras och/eller implementeras 2009 skall lägga grunden för en harmonisering av krav på förmågor, förband och materielprojekt och, på längre sikt, en samordning av ländernas nationella försvarsprioriteringar. Gränssättande för eventuella samarbeten är att den nationella handlingsfriheten och beslutanderätten över de militära förmågorna skall bibehållas.

Försvarmakten återkommer till regeringen i redovisning den 13 juni 2008 med fördjupat underlag avseende ekonomiska förhållanden och tidsplaner för införande av nedan redovisade förslag.

7.3.2. Operativa förmågor

De nordiska markförbanden bör på sikt utvecklas mot systemlikhet ifråga om lätta förband, artilleri- och mekaniserade förband, bland annat för att underlätta gemensamma bidrag vid internationella insatser och skapa rationalitet i förbandsproduktionen. I närtid bör tyngdpunkten därför läggas vid erfarenhetsutbyte, studier och utveckling inom dessa förmågeområden, artilleri- och fordonsprogram, samt gemensamma träningsstillfällen och övningar. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 är:

- Utleasning av Arthur ALS till Finland.
- Anskaffning av AMOS med Finland.
- Anskaffning av artilleriammunition med Norge.
- Anskaffning av artilleripjäser med Norge och Finland.
- Studier avseende utveckling av nordiskt, systemligt artilleri med Norge och Finland.
- Tränings- och övningstillfällen för *Forward Air Controllers* (FAC) med Norge och Finland.
- Samutnyttjande av anläggningar och övningsområden med Norge och Finland.
- Samutnyttjande av simulatorer med Norge och Finland.
- Gemensamma förbandsbidrag till internationella operationer och missionsutbildning inför dessa med Norge och Finland.
- Utveckling av databaser för *Lessons Learned/Lessons Identified* med Norge och Finland.
- Bilateral övningar med Norge och Finland.
- Studier kring utveckling av framtida lätta förband ("*Future Warrior 2020*") med Norge.

Ifråga om marina förband bör de nordiska länderna ha förmåga att på sikt gemensamt hävda nordiska intressen i närliggande havsområden samt att till delar uppsätta gemensamma insatsstyrkor för internationella insatser. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 för att nå dessa mål är:

- Övningar i insatser mot luftmål med Finland.
- Samarbete inom övning, utrustning och materielanskaffning för amfibiesystemens räkning med Finland.

- Samarbete avseende förmåga till insatser mot ubåt med Norge och Finland.
- Havsövervakning och etablerande av gemensam sjölägesbild med Norge och Finland.
- Utbyte av *Lessons Learned/Lessons Identified* avseende lednings- och organisationsstrukturer med Norge och Finland.

Inom luftarenans verksamhets- och kompetensområde torde det vara fullt realiserbart att de nordiska länderna på sikt etablerar en gemensam struktur för övervakning av det nordiska luftrummet samt ledning och genomförande av luftoperativa insatser, samt förmåga att lämna gemensamma styrkebidrag till internationella insatser. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 för att nå dessa mål är:

- Operativt samarbete avseende strategiska och taktiska flygtransporter med Norge och Finland.
- Samutnyttjande av luftrum för daglig övningsverksamhet med Norge och Finland inklusive gemensamma övningar.
- Erfarenhetsutbyte och gemensamma övning i insatser mot markmål med Norge och Finland.
- Utveckling av en gemensam strategi för relationerna med det europeiska flygkontrollorganet EUROCONTROL med Norge och Finland.
- Övningar för ledningspersonal på taktisk och stridsteknisk nivå med Norge och Finland.
- Luftövervakning och etablerande av gemensam luftlägesbild med Norge och Finland.
- Utveckling av kursmoduler och gemensamma utbildningar för stridslednings- och luftbevakningspersonal med Norge och Finland.

7.3.3. Personaltjänst och utbildning

Ett långtgående samarbete inom personaltjänst och utbildning skapar förutsättningar för kostnadsbesparingar och kvalitetsökningar. På sikt kan därmed frigöras resurser för operativ verksamhet, övningar genomförs i större förband och möjligheter skapas till sammanslagningar och rationellt utnyttjande av infrastrukturer. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 för att nå dessa mål är:

- Databaserad distansundervisning (*Advanced Distributed Learning, ADL*) med Norge och Finland.
- Gemensamma militära observatörsteam i internationella operationer enligt FN-resolution 1325 med Norge och Finland.
- Rationaliseringar och sammanslagningar av yrkes- och befattningsutbildningar med Norge och Finland.
- Utbytesprogram för nyckelpersonal i vidareutvecklingen av det nordiska samarbetet, såsom exempelvis strategiska analytiker och planerare, logistik, utbildare och experter ur mark-, marin- och luftstridskrafterna, med Norge och Finland.

7.3.4. Materiel och logistik

Samarbeten inom materielsystems hela livslängd, inkluderande logistik, sänker livscykelkostnaderna och ökar systemlikheten. Detta i sin tur ökar den operativa effekten vid insatser. På

sikt bör de nordiska länderna kunna skapa gemensamma funktioner för materiel- och logistikförsörjning. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 för att nå dessa mål är:

- Pooling av reservdelar och utveckling av metoder och system för virtuell lagerhållning med Norge och Finland.
- Ett enat nordiskt samarbete inom ramen för SAC (*Strategic Airlift Capability*) och SALIS (*Strategic Airlift Interim Solution*) med Norge och Finland.
- Gemensamma MOVCON-teams för internationella insatser med Norge.
- Gemensam standard och teknik för märkning och uppföljning av produkter, lastpallar och containrar med Norge och Finland.
- Gemensamma stödenheter (*National Support Element, NSE*) i internationella operationer med Norge och Finland.

7.3.5. Försvarsforskning

En ökad samordning av forskningsverksamheten skapar förutsättningar för rationalitet och positiva effekter ifråga om kritiska massor. På sikt kommer de nordiska länderna kunna bibehålla en bred kompetens och skapa rationalitet i forskningen genom att harmonisera och integrera resurser för forskning och teknikutveckling, förmågeutveckling, konceptutveckling och experiment, samt strategisk omvärldsanalys. Särskilda områden där samarbeten bör initieras och/eller vidareutvecklas under 2009 för att nå dessa mål är:

- Informationsutbyte kring pågående omvärldsanalyser och rapporter med Norge och Finland.
- Koordinering av planerad verksamhet avseende omvärldsanalyser med Norge och Finland.
- Gemensamma studier och samarbeten kring effektbaserat förhållningssätt i militära operationer (*EBAO/Comprehensive Approach*) med Norge och Finland.
- Utbyte av information kring planer och forskningsbehov avseende konceptutveckling och experiment med Norge och Finland.
- Utbyte av information kring *Lessons Learned/Lessons Identified* från NBG 2008 med Norge och Finland
- Gemensamma "embedded researchers" vid internationella insatser och utbyte av forskningsdata från dessa med Norge och Finland.
- Utbyte av information rörande planerad forskning inom teknikområdet med Norge och Finland.
- Utbyte av rapporter rörande tekniska prognoser med Norge och Finland.

8. Beredning och beslut

Förändringar av myndighetsstrukturen inom försvarsområdet kräver riksdagens eller regeringens beslut. Föreslagna förändringar av insatsorganisationen kräver regeringens beslut.

De grundorganisationsförändringar (lokalisering) som föreslås är av olika dignitet. Huvuddelen av förändringarna är sådana som kräver regeringsbeslut, alternativt riksdagsbeslut efter proposition till riksdagen. Andra är av karaktär där Försvarmakten torde kunna besluta efter delegering.

Föreslagna förändringar som kräver regeringens beslut är:

- Myndighetsstruktur.
- Förändringar i insatsorganisationen.
- Förändringar i grundorganisationen.
  - Avveckling av Arvidsjaur.
  - Avveckling av utbildningsgrupper i Kiruna, Östersund, Gävle, Strängnäs, Eksjö, Skredsvik, Halmstad, Berga och Karlskrona.²²

Föreslagna förändringar där Försvarmakten kan fatta beslut är:

- Avveckling av sjöinformationskompanier i Härnösand, Malmö, Visby, Karlskrona, Muskö och Göteborg.
- Avveckling av Hästveda.
- Avveckling av Marinens musikkår i Karlskrona.

Försvarmakten hemställde i budgetunderlaget för 2009 att regeringen föreslår riksdagen att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får besluta insatsorganisationens indelning och benämning, grundorganisationens omfattning och lokalisering samt att regeringen, med ett sådant beslut som grund, ändrar förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten.

---

²² I Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten 16§ framgår att /---/ Försvarmakten bestämmer inom sitt ansvarsområde också hur stöd och utbildning av hemvärn och frivilliga försvarsorganisationer ska organiseras./---/ .